

Poročilo o izvedbi delavnice UČENJE KOT POT V BOLJŠI ROMSKI VSAKDAN
Kranjska Gora, 1. in 2. oktober 2009

Delavnica Učenje kot pot v boljši romski vsakdan je bila v skladu s programom konference izvedena dvakrat. V vseh delavnicah je sodelovalo skupno _____ udeležencev.

Program delavnice:

- Uvodna predstavitev vodje delavnice (namen, potek)
- Strokovni prispevek: Romi v Sloveniji – predstavitev ciljne skupine, dr. Vera Klopčič, Inštitut RS za narodnostna vprašanja
- Predstavitev – projekt 1: Projektno delo v RIC Novo mesto – iskanje poti pri reševanju romske tematike, Marjeta Gašperšič, RIC Novo mesto
- Predstavitev – projekt 2: Kulturna dediščina v vseživljenjskem učenju (Grundtvig učno partnerstvo), Vesna Laissani, LU Murska Sobota
- Razprava

Udeleženci delavnic so se za udeležbo odločili iz dveh povsem nasprotnih razlogov in sicer jih je vodila želja izmenjati izkušnje pri izvajanju projektov na področju vseživljenjskega učenja Romov ali pa spoznati primere dobre prakse na tem področju z namenom prenosa na delo z drugimi ciljnim skupinami oz. izmenjave informacij. Ocenjujem, da je bilo v delavnicah sorazmerno malo udeležencev predvsem zato, ker mnogi udeleženci neposredne povezave med svojim delom in vsebino naše delavnice niso zaznali in so tako pridobljeni čas izkoristili za izmenjavo izkušnje na drugih področjih njihovega dela. Udeleženci delavnice so bili zelo aktivni, konstruktivni in usmerjeni k izmenjavi izkušenj, vrednotenju opravljenega dela in iskanju poti za nove projekte.

Ugotovitve delavnice: Večina Romov se v izobraževanje vključi na osnovi zunanjih zahtev oz. pogodb, ki jih podpišejo kot prejemniki denarne socialne pomoči pri centrih za socialno delo ali na podlagi napotitev zavoda za zaposlovanje. Sčasoma njihova zunanja motivacija preide v notranjo, vendar gre za zelo dolg proces, saj znanje in učenje v romski kulturi nista visoko na vrednostni lestvici.

Ker je zaradi nizke izobrazbene strukture, socialne in ekonomske prikrajšanosti tudi njihov položaj na trgu dela slab, odrasli Romi o izobraževanju še vedno razmišljajo kot o privilegiju drugih, kot o nečem, kar zanje ni potrebno in primerno, saj jim ne bo prineslo nič dobrega, predvsem pa jim ne bo pomagalo najti izhoda iz položaja, v katerem so se znašli kot posamezniki zaradi svoje brezposelnosti. Prepričani so tudi, da bi jih kljub izobrazbi večina še vedno diskriminirala in njihov položaj ne bi bil nič boljši. Tako ostajajo v začaranem krogu nizke temeljne izobrazbe, slabše usposobljenosti, brezposelnosti, nizkega standarda in socialne izključenosti.

V nekaterih skupinah in okoljih že zaznavamo pozitiven odnos do izobraževanja in skrb odraslih Romov za izobraževanje otrok, vse pogostejše in uspešno vključevanje Romov v programe javnih del z željo po stalni zaposlitvi, tudi v šolah npr. na delovnem mestu romskega pomočnika.

Pri vključevanju odraslih Romov v vseživljenjsko učenje se srečujemo z različnimi problemi, ki so povezani s socialnimi vprašanji, pogoji bivanja in urejenosti romskih naselij, prehranskimi navadami, zdravstveno problematiko, predsodki in stereotipi v večinskem okolju ipd., zato smo udeleženci delavnic prepričani, da se moramo v aktivnostih na področju izobraževanja odraslih vključevati vsi, ki se kakorkoli srečujemo na področjih dela z Romi skupaj z Romi samimi. Izobraževanje morajo najprej Romi sami, pa tudi država in lokalna skupnost čim prej prepoznati kot ključni element za izboljšanje položaja romske skupnosti, za izboljšanje možnosti za zaposlovanje in učinkovitejšo participacijo v družbi.

Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za lokalno samoupravo, bodoče institucije na nivoju regije ter župane in občinske svete občin, v katerih živijo Romi, zato pozivamo k usklajenemu in načrtnemu delovanju, da bi se izognili razpršitvi prizadevanj in pospeševali sinergijo. Da bi dosegli večje vključevanje Romov v izobraževanje in zaposlovanje, je potrebno zagotoviti sredstva za kontinuirano izobraževanje, usposabljanje in zaposlovanje odraslih Romov na nacionalnem, regionalnem in v lokalnem okolju. Predlagamo, da Ministrstvo za šolstvo za zagotavljanje kontinuiranega dela na tem področju

uvede javno mrežo izvajalcev, natančnejši ukrepi, v katere bodo zajeta vsa resorna ministrstva, pa se predvidijo v akcijskem načrtu za izvajanje Strategije VIZ Romov.

V razpravi smo oblikovali naslednje ugotovitve in predloge:

1. DOSTOPNOST vseživljenjskega učenja:

Namen: Opredelitev glavnih ovir, s katerimi se v povezavi z vseživljenjskim učenjem srečujejo predstavniki ciljne skupine ter opredelitev konkretnih ukrepov za njihovo odpravljanje.

Udeleženci smo se strinjali, da predstavljajo veliko oviro pri socializaciji Romov predsodki, ki so prisotni tako v romski kot tudi v večinski skupnosti. Ob tem so ključne ovire še nizka motivacija za VŽU, način življenja, v katerem ni bilo potrebe za izobraževanje in izrazito neugoden položaj na trgu dela. Tudi slabi materialni pogoji (bivanjski, infrastruktura), v katerih živijo mnoge romske družine, ne prispevajo pozitivno k njihovem vključevanju v VŽU in družbo nasploh.

Predlagamo, da se:

- podpre izobraževalne programe in projekte s področja odpravljanja predsodkov pri vseh (romski in večinski skupnosti) in ohranjanja romske kulture, tradicije in identitete,
- še naprej spodbuja izobraževanje kadrov na vseh stopnjah izobraževanja za delo s ciljno skupino,
- vzpostavi izobraževanje romskih "aktivistov" za aktivno delovanje v romski in večinski skupnosti,
- popularizira primere dobre prakse,
- več sredstev nameni spoznavanju, ohranjanju in predstavitvam romske kulture.

2. PRISTOP k predstavnikom ciljnih skupin:

Namen: Opredelitev pristopov, ki smo jih do sedaj razvili in vpeljali, da je svetovanje in vključenost v VŽU bolj dostopno. Potreba po drugačnih pristopih, kot je mobilna svetovalna služba, kateri pristopi bi bili učinkovitejši pri motiviranju predstavnikov ciljne skupine za vključevanje v vseživljenjsko učenje. Medgeneracijsko prenašanje revščine. Vpliv svojcev oseb na njihovo vključevanje v VŽU ("ujčkanje").

Predlagamo:

- podpre se programe, ki izhajajo iz potreb romske skupnosti,
- v vseživljenjsko učenje vključi celotno romsko skupnost in vse generacije in tako zagotovi tudi povezovanje pristopov in generacij,
- upošteva dobre prakse različnih okolij in poišče možnosti za prenos primerov dobre prakse z namenom širjenja uspešnih pristopov,
- s programi mobilnosti širi spoznavanje, kako to delajo drugi,
- Rome in romska združenja vključuje v vse dejavnosti (zlasti projektne) že v fazi načrtovanja,
- posebno pozornost posveti VŽU romskih žensk, romskih družin,
- povezuje vsebine projektov z romsko kulturo,
- spodbuja in načrtno zagotavlja večje povezovanje v lokalnem okolju,
- podpre prizadevanja za načrtno odpiranje možnosti (predvsem na trgu dela) za uspešne posameznike s posameznimi ukrepi,
- spodbuja iskanje novih poti za večje vključevanje odraslih v izobraževanje.

3. PARTNERSKO POVEZOVANJE (mreženje) na lokalni, nacionalni in evropski ravni:

Namen: Predlogi in možnosti partnerskega povezovanja in poglobljanja sodelovanja, potreba po poznavanju programov raznih društev in drugih organizacij, možnost skupne ponudbe izobraževalnih programov.

Možnosti povezovanja, sodelovanje in medsebojnega informiranja vseh subjektov (izobraževalnih in ne-izobraževalnih) v regiji, ki nudijo informiranje, svetovanje in druge oblike pomoči na področju izobraževanja, zaposlovanja in aktivnega državljanstva.

Predlagamo:

- obvezno sodelovanje z romskimi društvi in združenji,
- skupno pripravo temeljnih izobraževalnih programov, ki bodo upoštevali potrebe in značilnosti ciljne skupine (kot so npr. UŽU programi),
- ustvarjanje pogojev pogostejše izmenjave praks in izkušenj med vsemi (letno načrtovanje srečanja izvajalcev),
- večje povezovanje vseh dejavnikov v lokalnem okolju,
- motiviranje in finančna podpora službam, ki delajo na tem področju,
- usposabljanje (za izvajanje projektov, za delo s ciljno skupino).
- izmenjava gradiv in materialov.

4. PRIDOBIVANJE SREDSTEV iz javnih virov:

Namen: Možnosti sodelovanja in medsebojne pomoči pri pripravi za kandidiranje na javnih razpisih (lokalnih, nacionalnih in evropskih), ki so namenjeni točno določenim skupinam.

Predlagamo:

- posvetovanje financerjev pred pripravo razpisov s potencialnimi izvajalci,
- skupne prijave projektov,
- v vse projekte vključiti tudi izobraževalne dejavnosti,
- zagotoviti za izobraževanje odraslih Romov več sredstev pri vseh resornih ministrstvih s poudarkom na preventivnih programih,
- podporo izvajalcem projektov (zagotovi naj se upoštevanje vseh upravičenih stroškov, ki v projektih nastajajo)
- s povezovanjem skrbeti za širjenje dobrih praks (večja diseminacija materialov, informacij...)
- kritično spremljanje rezultatov in prenos uspešnih prijemov v stalno financiranje.

Zapisala: M. Gašperšič
Kranjska Gora, 2.10.2009